

Za históriou Sniny

CYKLOCHODNÍK
THE HISTORY OF SNINA
CYCLOTRACK

ZASTÁVKA Č. 7 / STOP NR. 7

MIESTNA ČASŤ BREHY
NEIGHBOURHOOD BREHY

Takéto pomenovanie dostala časť sninského chotára, v ktorej sa nachádzame. V minulosti sa tu rozprestierali políčka sninských gazdov. Dnes sú zastavané rodinnými domami.
The part of Snina where we are now is called Brehy. The fields of farmers from Snina used to extend in this area. Today they are built-up by family houses.

Slovník sotáckeho nárečia od Jozefa Gerboca
Dictionary of sotacky dialect by Jozef Gerboc

Areál sotáckeho nárečia vyčlenený Pavlom Jozefom Šafárikom
Sotacky dialect area allocated by Pavol Jozef Šafárik

Zemplínski Rusíni na kresbe z 19. storočia.
Zemplin Ruthenians on the painting from 19th century

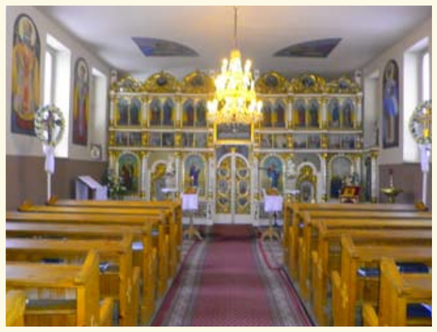

Interiér s ikonostasom v pravoslávnom chráme Nanebovstúpeniu Isusa Christa
The interior with iconostasis in the Orthodox temple of the Ascension of Jesus Christ

Mierka / scale 20 10 0 20 40 60 80 100 metre / Meters

VAŠA POZÍCIA
YOUR POSITION

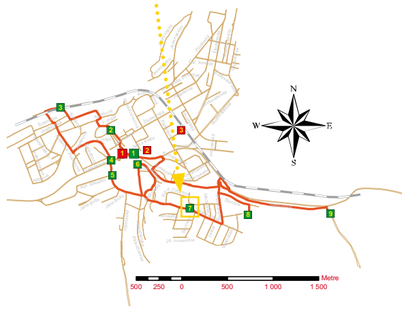

Legenda / Legend

- Zastávka cyklotrasy s informačnou tabuľou / The Stop of Cyclotrack with Information Table
- Panel s mapou / Panel with Map
- Cyklotrasa "Za históriou Sniny" / The History of Snina Cyclotrack
- Vrstevnice / Contours
- Lesné cesty / Forest-roads
- Železničná trať / Railway
- Park alebo verejná zeleň / Park or Public Greenery
- Cintorín / Cemetery
- Lesné a krovité porasty / Forest Stands and Shrubby Vegetation
- Vodné plochy / Water Areas
- Stavby / Buildings
- Kaštieľ / Manor-house
- Rímskokatolícky kostol / Rome Catholic Church
- Gréckokatolícky kostol / Greek Catholic Church
- Pravoslávny kostol / Orthodox Church
- Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie / Our Lady of the Seven Dolors Chapel
- Mestské kultúrne a osvetové stredisko / Municipal Cultural and Educational Centre
- Galéria / Gallery
- Rekreačná oblasť "Sninské rybníky" / Recreation Area "Sninské rybníky"
- Športová hala a tenisové kurty / Sport Hall and Tennis Courts
- Futbalový štadión / Football Playground
- Ihrisko / Playground
- Skateboardové ihrisko / Skateboard Field
- Jazdecký klub / Horse Riding Club
- Informačná kancelária / Information Office
- Nemocnica / Hospital
- Zdravotné ambulancie / Outpatient Clinics
- Lekáreň / Pharmacy
- Oprava bicyklov / Bike Service
- Reštaurácia / Restaurant
- Ubytovacie zariadenie / Accomodation Facility
- Pošta / Post office
- Banka / Bank
- Autobusová stanica / Bus Station
- Železničná zastávka / Train Stop
- Železničná stanica / Railway Station
- Stanovište taxíkov / Taxi Stand
- Čerpacia stanica / Pump Station
- Mestský úrad / Municipal Office

Miestne chotárne názvy a sotácke nárečie

V minulosti sa Snina delila na chotárne časti. Ich názvy vychádzali z miestneho sotáckeho nárečia (Pod Čekerlazom, Hrišov harb, Pod horu, Mezi rikami, Mazurovy verh, Djil a pod.), ktoré používali miestni Slováci. Areál sotáckeho nárečia sa rozprestiera na východnom okraji východoslovenskej nárečovej oblasti. Delí sa na dve nárečové podoblasti – humenskú (Humenné– Snina – Papín - Stropkov) a sobraneckú (okolie Sobraniec).

Povojnové premeny Sniny

Rozvoj mestu priniesla predovšetkým výstavba strojárskeho závodu – národného podniku Vihorlat. Do prevádzky bol spustený v roku 1951. So svojimi závodmi v Michalovciach, Sobranciach a Medzilaborciach zamestnával až 8 000 ľudí. Následne boli postavené sídliská I. a II. Počet obyvateľov vzrástol z 5 000 v roku 1948 na 10 000 v roku 1970. Premenu mesta v 70. a 80. rokov priniesla výstavba najväčšej slovenskej nádrže na pitnú vodu – Vodárenskej nádrže (VN) Starina. Asanovaná bola historická časť mesta, zbúraných bolo takmer 500 domov, nové domy boli postavené v častiach Tabla, Daľkov a Nižné Brehy. Do približne 3 000 bytov na nových sídliskách Centrum, 1. mája a Komenského, boli v rokoch 1979 – 1988 presťahovaní predovšetkým obyvatelia z oblastí VN Starina (Starina, Dara, Zvala, Ostružnica, Ruské, Veľká Poľana, Smolník). V časti Vyšné Brehy bola pre nich vyčlenená individuálna bytová výstavba. Na sídlisku Centrum sa vybudovalo nové námestie Centrum s domom kultúry, mestským úradom a obchodnou sieťou. V roku 1972 bol do prevádzky spustený závod JAS 02 - v Snine sa začína rozvoj obuvníckeho priemyslu. V roku 1985 bol pre tento podnik postavený nový závod s pracovnou príležitosťou pre 1 000 ľudí. V súčasnosti má Snina viac ako 21 000 obyvateľov.

Rusínske nárečia a ich cirkevné spoločenstvá

Rozšírenie nárečia v meste súvisí predovšetkým s príchodom ľudí z vysídlených obcí nad VN Starina. Rusíni sa delia na tri základné etnické skupiny – Lemkovia (Piďáci), Bojkovia (Pujďáci) a Huculi. Používajú azbuku a nábožensky patria k pravoslávnej cirkvi, prípadne gréckokatolíckej. Ich spoločným znakom je používanie staroslovienskeho jazyka. Pravoslávni veriaci si v roku 1985 na Brehoch postavili chrám zasvätený Nanebovstúpeniu Isusa Christa. Gréckokatolícki veriaci si v roku 1981 zakúpili starší rodinný dom v meste, na jeho dvore vybudovali modlitebňu – kaplnku. O 11 rokov neskôr nad ňou postavili chrám zasvätený Matke Ustavičnej pomoci. V súčasnosti je na Brehoch vo výstavbe nový gréckokatolícky chrám.

ENG

The local names of areas and Sotacky dialect

In the past Snina was divided into several parts, which names were based on local dialect – sotacky (Pod Čekerlazom, Hrišov harb, Pod horu, Mezi rikami, Mazurovy verh, Djil etc.), which was used by local Slovak inhabitants. The area of sotacky dialect is located on the eastern edge of the eastern Slovak dialect area. It is divided into 2 sub-dialects – Humenné dialect (bounded Humenné - Snina - Papin and Stropkov) and Sobrance dialect (around Sobrance).

The post-war metamorphoses of Snina

Development of the town was hugely influenced by the construction of engineering factory – Vihorlat the state-owned enterprise. It was launched into production mode in 1951. With its branch factories in Michalovce, Sobrance and Medzilaborce were employing up to 8.000 people. In Snina were built new neighbourhoods (Neighbourhood I. and II.) the population increased from 5.000 in 1948 to 10.000 in 1970. In the 70s and 80s Snina kept changing its shape due to the construction of the largest reservoir for drinking water in Slovakia – water reservoir (WR) Starina. Almost 500 houses in the historic part of the town were demolished (new houses were built in Tabla, Daľkov and lower Brehy). Into about 3.000 new apartments in new neighbourhoods – Centrum, The 1st May and Komenského – were displaced people from the WR area (villages Starina, Dara, Zvala, Ostružnica, Ruské, Veľká Poľana, Smolník). Their housing was allocated in upper Brehy. Afterwards the new town square was built in Centrum. There were also built House of culture, City hall and commercial facilities. In 1972 JAS 02 was launched into production mode – in Snina the footwear industry began to develop. In 1985 the new facility for JAS 02 was constructed, which employed 1.000 people. Today Snina has more than 21.000 inhabitants.

Ruthenian dialects and religious communities

Extension of dialects in the town is closely connected with displacing of people from the villages of WR Starina. Ruthenians are divided into three main ethnic groups – Lemkas (Piďaci), Bojkos (Pujďaci) and Hutsuls. They use Cyrillic and religiously belong to the Orthodox Church or Greek Catholic Church. Their common feature is the use of the old Slavonic language. In 1985 the temple for Orthodox believers was built in Brehy. It is consecrated to the Ascension of Jesus Christ. Greek Catholics believers purchased an older house in 1981 and in the backyard built a chapel. 11 years later on the very same place a temple was built, it was consecrated to Mother of Perpetual Help. Today there is a new temple under the construction in Brehy.